

de kunne kort sagt vegle med Driften, saaledes som deres Forhold tilfiger. Det forekommer mig, at der mulig deri kunde ligge en Forklaring af den nævnte Omstændighed, men i Øvrigt forekommer det mig at være mindre vigtigt, hvorledes Sagen stiller sig for rige Folk, som spekulere. Jeg siger: Lad dem selv derom; det maa de selv sørge for. Naar man derimod ser hen til dem, som muligvis ved den nye Sukkertilvirkning kunde faae billigere Sukker, siger jeg, at Sagen ikke er saa ligegyldig. Det forekommer mig ikke at kunne skade Noget, at Menigmand kan faae billigere Sukker her i Landet (Berg: Det faae de ikke alligevel!). Det siges nu saa det selv Theorien, men det er Noget, som ikke forud kan vides. Jeg har den Overbevisning, at det kan ske, og det er i Henhold til de af mig udtalte Anskuelser, at jeg har stillet mit Forslag. I Øvrigt skal jeg stemme imod Loven, fordi jeg mener, den strider imod den her i Landet indførte Næringsfrihed, som vi i Henhold til Grundlovens § 83 skulle søge at hævde.

Ordf. Jeg har kun bedet om Ordet for at melde mig som et af de saa Medlemmer, der i Udvalgsbetænkningen have udtalt, at det efter vor Anskuelse vilde være berettiget, hvis der overensstemmende med Andragendet fra de Selskaber, der agte at anlægge Roesukkerfabriker, blev indrømmet disse nogen Moderation i en Overgangstid. Jeg har hørt den ærede Ordfører udtale sig i modsat Retning, men jeg vil tilstaa, at det har ikke været fuldkommen overbevisende for mig. Jeg tror, det maa erkjendes, at disse Roers Dyrkning her i Landet maa anses som nyttig for vort Agerbrug. Der er i det Mindste fremkommet overordentlig gunstige Vidnesbynd i den Retning, og der er blevet angivet aldeles bestemte Retninger, hvori Sukkerodyrkningen vilde gavne Agerbruget, navnlig med Hensyn til vor vigtigste Kornsort, nemlig Bygproduktionen, saa at jeg, skjøndt jeg ikke er Landmand, ikke kan tvivle om, at det maa være magtpaaliggende for os her i Landet at faae denne Dyrkning fremmet. Ikke desto mindre er det klart, at dette ikke vilde være det Afgjørende for at give Roesukkerfabrikationen en Moderation i de første Aar, i en Overgangstid, naar man ikke maatte erkjende, at det kunde tilkomme Roesukkerfabrikanterne som en Slags Retfærdighedshandling i Forhold til, hvorledes de senere vilde blive stilledes. Vi mene jo, at naar de blive fuldt udviklede og komme i fuld Gang, dels ved Indkjøb af gode Roer til de Priser, de kunne staa sig ved at give, og som Landmændene vilde sælge dem for, og dels ved Tilvirkning af et Produkt ud af disse Roer i et saadant Forhold, som en Fabrik i god Drift maa siges at kunne give, saa vilde vi paalægge dem en Afgift, der for Statskassens Vedkommende svarer til den Afgift, som

svares af indført Kolonialsukker. Men naar det nu maa indrømmes, at Fabrikkerne i de første Aar vilde komme til at samle ikke blot i deres Tilvirkning af Sukkeret, men ogsaa — og det turde muligvis være endnu mere sikkert — til at samle i deres Indkjøb af Sukkerroer, idet de ved mange Leiligheder i den første Tid vilde komme til at betale for et slettere Produkt af Roer en Pris, der ikke svarer til det virkelige Sukkerindhold deri — naar det er Tilfældet, saa kan jeg ikke skjønne rettere, end at det er billigt og retfærdigt i de første Aar gennem en Lempelse i Afgiften at søge at stille dem paa samme Standpunkt, hvorpaa de vilde komme om 10 Aar, eller til den Tid, da de ere komne til en fuldkommen Udvikling og god Drift; om dette Vendingpunkt vil være naaet om 10 Aar eller om 5 Aar, eller hoornaar, det kommer an paa den hurtige Udvikling, men det maa vist siges ikke at være uforstandigt fra Statskassens Side at sige: i de første Aar vilde vi give en Moderation i Afgiften, saa at den Mangel paa Ligevægt, som er tilstede, kan udjævnes. Denne Anskuelse har hidtil ikke vundet Gjensklang i Udvalget, undtagen hos det ærede Medlem for Holbæk, og derfor have vi anset det for at være uden noget Maal og Mæd at stille positive Vædringsforslag derom; men jeg har ikke slyet at udtale som min Mening, at det af mig her Fremførte vilde være en retfærdigere og billigere Behandling end den, Udvalget vil lade den vedkommende Producent blive til Del, og jeg gjør det saa meget hellere, som jeg ikke, saaledes som Udvalgets Flertal, nærer den Tro, at Opsyrelsen af flere Fabriker, end der nu allerede er begyndt, vil ske i en i alt Fald nær Fremtid, naar der ikke gives sliq Lempelse. Jeg tror, at medens der paa forskjellige Steder tidligere med en vis Resolutiøhæd var tænkt paa at faae flere saadanne Fabriker frem, vil det i alt Fald nu være afhængigt af, hvorledes de kommende Aar vilde stille sig for de saa Fabriker, der ere anlagte. Om denne Formodning vil holde Stik eller ikke, det kan jo kun staa som en Skjønssag eller en Trossag fra det enkelte Medlems Side, efter hvad han tror at vide, og han kan jo ikke overbevise de andre Medlemmer om Noget i den Retning, men jeg har nu denne Tro, og derfor anser jeg det for at vilde virke hæmmende paa Udviklingen og for at være til Skade for selve Sagen, at vi ikke gaa til at give en saadan Lempelse; da Sagen har Vigtighed for Agerbruget, anser jeg det ogsaa for at være til Skade for Agerbruget. Jeg har som sagt ikke stillet noget Forslag i denne Retning, fordi jeg ikke har antaget, at det vilde være til nogen Nytte. Jeg har vel nu hørt en Stemme tale til en vis Grad for den samme Side som denne, ja endog meget videre gaaende, men netop fordi det ærede Medlem talte saa vidtgaaende, maa jeg tilstaa, at det egentlig ikke har været mig